

Familiens rolle i fremtidens velfærd til syge og svækkede ældre

**NATIONAL KONFERENCE
OM ALDRING OG SAMFUND**

2015

Fremtiden....

2

Velfærd

3

- En persons el. gruppes sundhed, lykke og trivsel, især mht. materielle goder og social tryghed
- Etymologi: Oldn. *Velferð*

Velfærdsstat:

- Samfund der bygger på idéen om generel velfærd for alle borgere i samfundet
 - Den Danske Ordbog. Gyldendal 2005

Familie

4

- Gruppe af personer der er forbundne gennem slægtskab, ægteskab eller adoption
- Etymologi: latin *familia* afledt af *famulus* 'tjener'

Den Danske Ordbog. Gyldendal 2005

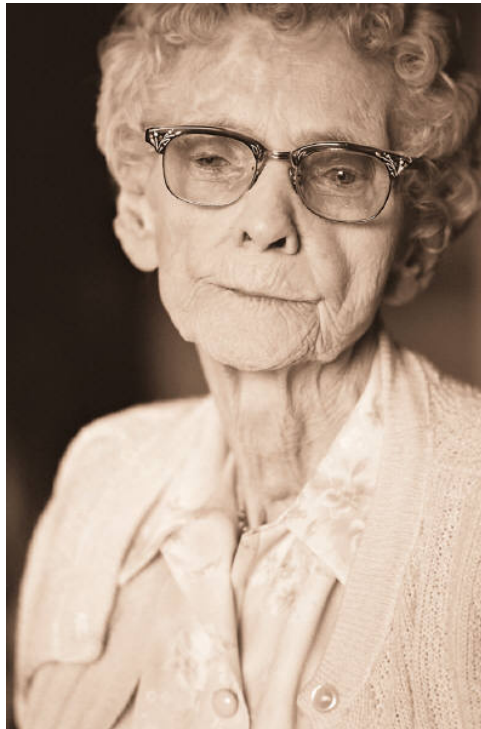
Pårørende

5

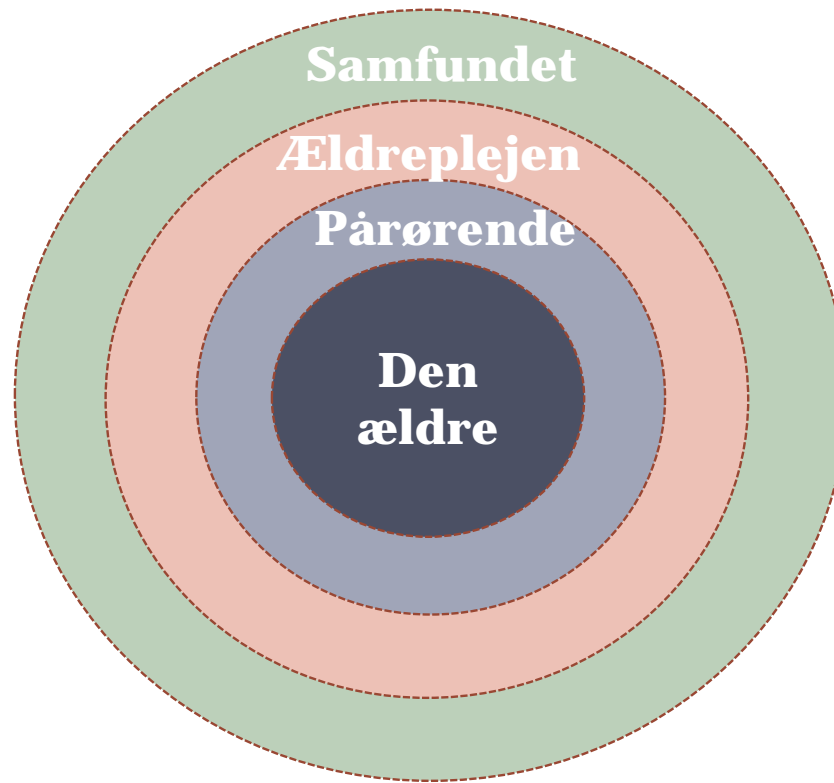
- En person som tilhører den nærmeste familie eller på anden måde er nært knyttet til en person, der er syg, har været ude for en ulykke e.l.
- Etymologi: stammer fra det forældede verbum *pårøre* 'at stå nær, være i familie med'

Den Danske Ordbog. Gyldendal 2005

Hvem har
ansvaret?

Har pårørende en rolle som '*tjener*' ift. at sikre syge
ældres sundhed, lykke og trivsel, og i givet fald
hvilken rolle?

Vil de? Kan de?

Samfundet

8

Velfærdsstaten under pres

- Stigende ældreandel
- Mangel på arbejdskraft

Hvad siger danskerne?*

9

Hjælp fra familie/pårørende:

- 62 % nej tak til praktisk hjælp
- 85 % nej tak til personlig hjælp
- 46 % er villige til at påtage sig opgaver ift. forældre
- 65 % forventer ikke familiens hjælp (fremtid)

Hjælp fra frivillige:

- 56 % nej tak til praktisk hjælp
- 83 % nej tak til personlig hjælp

*Gallup 2010 for Ugebrevet A4. 1.047 personer

Frivillighed*

10

- 22 % støtter en højere andel af velfærdsopgaverne løses af frivillig arbejdskraft
- 60 % siger klart nej
- 14 % enige i at pårørende skal aflaste kommunerne med praktiske hjælp
- 55 % siger nej til frivillighed for at skabe offentlige besparelser
- Flere kvinder end mænd er siger nej

*YouGov for Ugebrevet A4, juni 2013

Det sker allerede!

11

- **28 %** er hjælper aktuelt
- **36 %** har hjulpet indenfor de sidste 10 år
- **43 %** har hjulpet i mere end 3 år
- **23 %** i mere end 5 år

Analyse for Ældresagen 2009

Man hjælper da

"Ja fordi vi kan jo ikke lade være med at hjælpe ham i hvert fald, vel! ..Han er sur og han er det mest utaknemmelige menneske i verden. (Latter) Så det er sådan lidt svært.Jamen vi holder jo også af ham, ikke! Og vi vil jo ikke have at han skal lide unødvendigt fordi han ikke selv er god til at tage hånd om sig selv, vel. Og øh ... (pause).. jo det er det da, det er da derfor. Børns kærlighed til deres forældre er jo uudslettelig havde jeg nær sagt, ikke!...Der skal sikkert rimelig meget til man siger; "Dig gider jeg ikke have noget med at gøre" (..) .. Familien bliver trommet sammen og så man jo snakke om hvordan skal vi hjælpe ham bedst muligt. Det visker lidt tavlen ren jo ikke, når folk bliver hjælpeløse".

Svigerdatter 40 år

Det sker allerede 2

13

(N=385)

Hjælper mere end en gang om ugen (%)	77,1
Hjælper hver dag (%)	27,9
Antal timers hjælp pr. uge - Mean (SD)	9 (15)
Har hjulpet i 1 år eller mindre (%)	20,9
Har hjulpet i mere end 5 år (%)	41,5
Andel, hvor den ældre kan være alene > 12 timer	36.9

Lindhardt T et al. 2015 *submitted*

Om varighed

14

"Jo, det er jo sådan noget, der har eskaleret sådan stille og roligt fra at komme og besøge sin mor, ikke , og så .. Nå men, så har hun ikke kunnet klare det (...) og så har man været nødt til at gå i banken, ikke ... (..) Det sker jo stille og roligt, og alligevel så kommer det som et chok, ikke .. at man pludselig står med det hele, ikke"

Søn 56 år

Lindhardt T, Hallberg IR, Bolmsjö I. Standing Guard – Being a relative to a hospitalised elderly person. *Journal of Aging Studies*, Vol 20(2), May 2006, pp. 133-149

Konsekvenser

15

Ansvar *	96,4
Magtesløshed*	60,1
Skyldfølelse **	51,4
Føler, jeg ikke hjælper nok**	42,8

* I høj/nogen grad

** Meget ofte/ofte

Lindhardt T et al. 2015 *submitted*

Samarbejde

16

- **Når formel og uformel omsorg kombineres**
 - Uklar rollefordeling og forventninger
- **Pårørende – en krævende ressource**
 - Ressource eller klient?
- **Personale under pres – ”Sitting ducks”**

- Lindhardt et al. 2008. Nurses' experience of collaboration with relatives of frail elderly patients in acute hospital wards: A qualitative study. *Int J Nurs Stud.* May; 45(5):668-81
- Walker, E., Dewar, B.J., 2001. How do we facilitate carers' involvement in decision making? *Journal of Advanced Nursing* 34 (3), 329–337
- Hertzberg, A., Ekman, S.L., Axelsson, K., 2003. 'Relatives are a resource, but ...': registered nurses' views and experiences of relatives of residents in nursing homes. *Journal of Clinical Nursing* 12 (3), 431–441

Indflydelse på beslutninger

	%
Jeg havde indflydelse på beslutninger om	
- Behandling og pleje	9,6
- Udskrivelsen	19,1
- Arrangementerne efter udskrivelsen	24,7
Min viden om pt. blev brugt at plejepersonalet	19,1
Jeg var tilfreds med den indflydelse jeg fik	36,3

Samarbejde

18

- **Når formel og uformel omsorg kombineres**
 - Uklar rollefordeling og forventninger
- **Pårørende – en krævende ressource**
 - Ressource eller klient?
- **Personale under pres – ”Sitting ducks”**

- Lindhardt et al. 2008. Nurses' experience of collaboration with relatives of frail elderly patients in acute hospital wards: A qualitative study. *Int J Nurs Stud.* May; 45(5):668-81
- Walker, E., Dewar, B.J., 2001. How do we facilitate carers' involvement in decision making? *Journal of Advanced Nursing* 34 (3), 329–337
- Hertzberg, A., Ekman, S.L., Axelsson, K., 2003. 'Relatives are a resource, but ...': registered nurses' views and experiences of relatives of residents in nursing homes. *Journal of Clinical Nursing* 12 (3), 431–441

Forventninger

19

”Jeg synes de var omsorgsfulde og behagelige og ja, de var faktisk de gode pårørende (...) de opfyldte de der krav .. De stod ikke i døren på kontoret hele tiden og bankede og ... det tog dem kun 3 minutter at levere en besked”

(SoSu)

Lindhardt et al. 2008. Nurses' experience of collaboration with relatives of frail elderly patients in acute hospital wards: A qualitative study. *Int J Nurs Stud.* May; 45(5):668-81

Plejepersonalets respons

- ”..det er meget tidsskrævende (..) Sommetider flygter vi .. Vi gemmer os lidt nogen gange” (Spl.)
- ”Man lærer at afgrænse sig .. Det kan godt være de oplever dig .. At du sommetider er ubehagelig, men (..) sommetider undgår man konflikter ved at afgrænse dig på den måde .. Undgå at stille åbne spørgsmål (lille latter) ..virkelig sådan bambam (laver huggende bevægelser med hænderne) .. Lukker” (SoSu)
- ”..og jeg fejer dem nok af somme tider, fordi der ikke er nok tid .. Eller du ikke rigtigt ved eller fordi ... ikke har energi til at tage diskussionen. (...) Dem jeg fejer mest af er dem med de 1000 spørgsmål” (Spl.)

Holdninger og værdikonflikt

Teoretisk/etisk holdning

- Vigtigt for kvaliteten af pleje og behandling
- En struktureret proces, som starter ved indlæggelsen
- Dokumentation er vigtigt

Praksisrelateret holdning

- Lavt prioriteret -> Tilfældigt og sjældent
- Initieret af de pårørende
- Samspil = informere. Formål: Kompliance og undgå klager

Lindhardt et al. 2008. Nurses' experience of collaboration with relatives of frail elderly patients in acute hospital wards: A qualitative study. Int J Nurs Stud. May; 45(5):668-81

Effekt af samarbejde

22

- **DeChillo et al (1994)**
 - Stærk korrelation mellem samspillet og tilfredshed blandt pårørende
- **Voutilainen et al (2006)**
 - Signifikant sammenhæng mellem pårørendes mulighed for indflydelse på beslutningsprocesserne og deres oplevelse af plejens kvalitet
- **Lindhardt et al (2008 + 2015)**
 - Signifikant sammenhæng mellem pårørendes scoring af samspillet og deres tilfredshed med patientforløbet

Krav til kompetencer

23

- **Samarbejde med pårørende kræver kompetencer**
 - Viden
 - Færdigheder
 - Holdninger

Hovedpersonen igen

24

- Fagprofessionelle og pårørende hørt, men ikke hovedpersonen selv*
- Vi mangler viden om svækkede ældres ønsker og perspektiv

**Ældresagen. Maj 2010. Pårørende og ældreområdet – et inspirationskatalog*

Tak for opmærksomheden